

Stanislava Kallusová

To je náš „Kraj beze stínu“

Oblast hanáckého slovácka patří mezi méně známé regiony Slovácka. Na základě bohatých sběrů folklórního materiálu provedla přesné vymezení tohoto území Zdenka Jelínková:

„Obyvatelé Hustopečska, Kloboucka a Ždánka jsou nazýváni Slováky, od Hodonína, Kyjova a Břeclavi Hanáky, přestože tvoří jednu z výrazných podoblastí Slovácka stejně jako Podluží, kyjovské, strážnické a uberskobradištské Dolňácko, Hornácko a Kopanice. Oblast hanáckoslovácká sousedí na severu s Brněnskem a Slavkovskem, na jihu s Podlužím a Hodonínkem, na severovýchodě pak s Kyjovskem. Severní hranici hanáckoslovácké oblasti tvoří Ždánský les, z jehož úbočí se svažuje kraj přes mírně kopcovitou pahorkatinu Hustopečskou do jibomoravských nížin směrem k Hodonínu, Břeclavi a k Pavlovským vrchům. Hranici oblasti pak tvoří směrem západním trať Brno - Břeclav a silniční trať (v úseku Velké Němčice - Šakvice - Rakvice - Podivín). Od Podivína pak vede hranice na Velké Bílovice, Moravský Žižkov, Nový Poddvorov, Čejkovice. Odtud na Krumvíř a ke Kloboukům. Směrem východním v oblasti Ždánka tvoří jižní část hranice obce Nenkovice, Stavěšice, Strážovice. Odtud pokračuje hranice směrem severním na Věteřov, Nechvalín, Ostrovánky, Lovčice a Ždánice. Směrem západním hranice hanáckoslovácké oblasti postupuje přes Žarošice, Ubřice, Dambořice, Borkovany, Těšany, Šišbořice a Křepice opět na Velké Němčice. Uprostřed tohoto kruhu jsou další významné hanáckoslovácké obce, jako Velké Pavlovice, Bořetice, Vrbice, Kobylí, Brumovice, Morkůvky, Boleradice a Diváky. Na Ždánsku pak nutno ještě jmenovat Násedlovice, Archlebov a Dražůvky“.

Až do začátku 60. let našeho století se oblast rozprostírala na území pěti okresů - hustopečského, klobouckého, břeclavského, hodonínského a ždánského. Po změně správního uspořádání se nachází v okresech Břeclav a Hodonín.

Na hanáckém Slovácku žila celá řada významných osobností - František Bezděk z Kobylí, Eduard Kornyšl z Rakvic, Ignát Wurm z Klobouk, spisovatelé Alois a Vilém Mrštíkovi, Jan Herben, Augusta Šebestová, Jakub Vrba, František Novák, K. J. Bukovanský, pedagog Josef Úlehla a další.

Obr. 1 – Kraj beze stínu 1997

V historii se hanácké Slovácko vyznačovalo značnou členitostí. Ta se dotýkala nejen nářečí a kroje, ale celého způsobu života. Současný životní styl rozdělil značně oslabil nebo je odstranil zcela. Začátkem postupného úpadku zpěvnosti bylo období I. světové války. Bylo to období, kdy na místo cimbálové muziky nastupuje nový žánr - hudba dechová. Tato skutečnost je považována za příčinu toho, že písně a jejich provedení tolik typické pro hanácké Slovácko postupně upadají v zapomnutí.

Obrat nastává teprve v 70. letech. Tím se dostáváme do období, kdy se o slovo hlásí nové národopisné slavnosti „Kraj beze stínu“ v Krumvíři (1976). Duší i svědomím krumvířského národopisného dění byl Martin Foretník (1910 - 1986). Především jeho zásluhou došlo také k vybudování zdejšího národopisného areálu.

Nedocenitelným přínosem pro tuto oblast byla rovněž přítomnost Zdenky Jelínkové, zasloužilé pracovnice v kultuře. Tato bezpochyby významná osobnost svojí sběratelskou činností a metodickou pomocí vykonala obrovský kus práce nejen pro folklór našeho regionu. Hovoříme - li o metodické pomoci, potom nelze nezpomenout činnost Okresního kulturního střediska v Břeclavi a jeho dlouholeté pracovnice pro národopis Dagmar Riedlové.

Spolupráce a nadšení těchto lidí pozitivně ovlivnilo zájem dalších osobností Břeclavska - vzpomeňme alespoň jména - Karel Borovička, Ludmila Požárová, Zlatislava Krůzová, Jan Kachyňa a Libor Pešák. Zájem a nadšení dávaly podnět ke vzniku celé řady dětských, mládežnických i dospělých souborů a kroužků, kde se snoubil tanec s hudbou a pochopitelně i se zpěvem. V některých obcích (Krumvíř, Čejkovice) bylo možné navázat na bohaté tradice, jinde byl naopak zoufalý nedostatek dochovaného materiálu (Velké Pavlovice), někde se snad až příliš projevil důsledek civilizace.

Proto všichni, kteří věnovali svůj volný čas těmto zájmům, přispěli nejen k úspěšným ročníkům hanáckoslovácké slavnosti „Kraj beze stínu“ v Krumvíři až do roku 1992, ale přispěli především ke znovuzpoznání nádherných hodnot, které budou tvořit vždy pevné základy naší národní kultury.

Ve vztahu k našemu kraji bych chtěla vzpomenou ještě jedno jméno, a sice Metoděje Hanáka z Brumovic. Metoděj Hanák zasvětil svůj život moravské dechovce, vychoval desítky kvalitních hudebníků, ovlivnil činnost a možná i život lidí, kteří chtějí v jeho práci pokračovat. Proto, ať se to nejrůznějšími kritikům zamlouvá nebo ne - „moravská dechovka se za dobu své existence stala významnou součástí moravského folklóru!“

Historie se údajně opakuje. Opakuje? - Ale v čem?! Vždyť historii posuzuje pouze člověk a člověk je tvor omylný. Opakuje se snad historie v tom, že se vědomě či nevědomě dopouštíme stejných omylů?

Již jsem se zmínila, že období I. světové války je považováno za období, které vedlo k postupnému úpadku zpěvnosti. V roce 1994 jsem si dovolila na podobný úpadek, především mezi dětmi a mládeží, upozornit své okolí. Nechtěla bych se však pouštět do omezených diskusí o významu kultury pro člověka. není totiž ani tak obtížné oslovit - obtížné je „získat kvalitní odpověď“. A kvalitní odpověď může poskytnout ten, kdo umí a zná.

Znovu si tedy všímáme, jak se postupně vytrácí přímá komunikace mezi lidmi a jak se lidé sami sobě vzdalují. A z toho rovněž již jednou zmiňovaného množství souborů a kroužků a z toho nadšení zbylo skutečně velmi málo, v některých místech vůbec nic!

Abychom nemuseli přihlížet dalším ztrátám, rozhodla se jistá skupina příznivců folklóru znovu obnovit již jednou započatou komunikaci. Výsledkem pak byl další, v pořadí 18. ročník národopisných slavností „Kraj beze stínu“ v Krumvíři. Hlavní program se uskutečnil v neděli 15. června 1997 v přímém prostředí národopisného areálu. Z našeho regionu byly zastoupeny obce Velké Bílovice, Velké Pavlovice, Bořetice, Němčičky, Kobylí, Brumovice, Klobouky, Čejč, Ždánice a samozřejmě Krumvíř. V průběhu tří hodin se na jevišti vystřídal přibližně 260 účinkujících a po čtyřleté odmlce slavnost navštívilo více než 600 platících diváků a posluchačů.

Atmosféra, která se vytvořila mezi účinkujícími a publikem byla fantastická a něco podobného si nepamatují ani ti nejzkušenější. V programu nechyběl vynikající lidový

zpěvák Jaroslav Kovařík st. z Kobylí ani Jarmila Kachyňová z Krumvíře, další jména bych více či méně opakovala. Většina dětských kolektivů se sešla především z důvodu obnovení slavnosti. Skutečné uznání tedy zasluhují všichni vedoucí zúčastněných souborů, kroužků a muzik a vůbec všichni účinkující. Ti nám totiž naši práci usnadnili maximální tolerancí a spolehlivostí.

Programová příprava pak byla výsledkem kolektivu, který spolupracoval ve složení Ludmila Požárová, ing. Jan Kachyňa (Krumvív), Jan Zaviačič (Brumovice), Stanislava Kallusová, Zdena Pláteníková a Zuzana Nesvadbová (Velké Pavlovice).

„Kraj beze stínu“ v Krumvíři v roce 1997 byl především přirozeným vyznáním našemu kraji. Byl vzpomínkou na všechny přátele a známé, i na ty, kteří mezi námi zůstávají již jen ve vzpomínkách. Byl však také výzvou příslušníkům mladších generací, aby pečovali o odkaz svých předků s těmi nejušlechtlejšími záměry. Abychom po letech z toho mála, co zůstalo, sklízeli znovu bohaté ovoce.

Obr. 2 – Kraj beze stínu Krumvív, Cimbalová muzika ZUŠ Velké Břlovce